

„ОТЕЧЕСТВО ЛЮБЕЗНО, КАК ХУБАВО СИ ТИ!“

(анализ)

Вазовата поезия не би намерила всенароден отклик и признание, ако в нея не присъстваше толкова осезателно идеята за родното. Как българинът припознава своята Родина не само като географско понятие, но и като територия на неговия дух; как българската природа може да бъде синоним на цялото Отечество и да се превърне в извор на родолюбие; как българинът става поданик на своята държава? Ето част от изключително важните въпроси, на които Вазов дава отговор в лириката си. Няма негова стихосбирка (а те са двадесет, без да броим преизданията!), която да не включва стихотворения, дискутиращи тези проблеми. А и сам той казва: *„Може би България затуй ме обича, че и аз страстно съм я обичал. Защо другите български поети не се възхищават като мене от българската природа? Изключение прави тук само Алеко Константинов. Третият е царят, който ми каза един ден: „Само вие и аз обичаме българската природа.“*

Тези думи, записани от Ив. Шишманов, поетът изрича по повод на стихотворението „Отечество любезно, как хубаво си ти!“. То е създадено през 1882 г. и е публикувано в стихосбирката „Поля и гори“. С част от поместените в нея творби („Пак из тебе хода...“, „Пряспа“, „Към природата“, „Долината“, „Майски вид“, „Вечерният час“, „Родопите“ и др., а трябва да добавим и стихотворението „На Ком“ от предишния му стихотворен сборник „Гусла“) Вазов пръв в българската литература превръща природата в самостоятелен обект на художествено пресъздаване.

Стихотворението „Отечество любезно, как хубаво си ти!“ се състои от пет седемстишни строфи, като поетът е номерирал всяка от тях и по този начин подчертава самостоятелното ѝ място в общото изграждане на творбата. Не можем да не забележим и факта, че отделните части са построени по един и същ начин: първият и последният стих се повтарят, те винаги се римуват с четвъртия, който е точно в средата на строфата, а останалите четири стиха се римуват съседно. С други думи, всяка част е вътрешно завършена и на . съдържателно, и на формално равнище.

В първите три части изцяло е наложена Вазовата патетично-тържествена гледна точка към родните предели, като емоционалният тон на възторг, преклонение и любовно опиянение пред Отечеството постепенно става все по-силен. Възклицанието „Отечество любезно, как хубаво си ти!“ и реторичните въпроси „Коя земя от теб е по-пъстра, по богата? „ и „Отечество, не си ли достойно за любов? „, с които започват началните три строфи, са подредени във възходяща градация. Връхната точка на поетовото чувство към красотите на Родината е изразено в сравнението с небесния рай („Едемът“). Оттук нататък тонът в стихотворението се променя. Възхищението остава, но то е ерозирано от съмнението дали българинът познава своето Отечество. Отговорът на Вазов е: той не е опознал напълно Родината си, затова и не може да се слее духовно с нея.

Стихотворението, малко неочаквано на фона на предишните възторжени излияния, зазвучава и като пряк упрек към леността на българите.

Между първия стих, дал заглавието на творбата, и последния - „и ние в тебе, майко, ще умрем чужденци!“, е заключен огромен емоционален преход от преклонението до унинието. Така „Отечество любезно, как хубаво си ти!“ очертава два основни образа: на прекрасната Родина и на българина, който не иска да види нейните красоти и да се слее с нея. Като възвисява родната природа и богатствата на българската земя, то не цели толкова да нарисува в подробности българския пейзаж, колкото да подтикне българина да отвори очите и сърцето си за родното. И тук Вазов следва задачата да възпитава, да напътства своите сънародници, като им вменява в дълг най-святото чувство - родолюбието, което ще им придаде идентичност пред другите народи.

„Отечество любезно, как хубаво си ти!“ е съпреживяване на родната природа и стремеж да се предизвика у българина патриотично чувство.